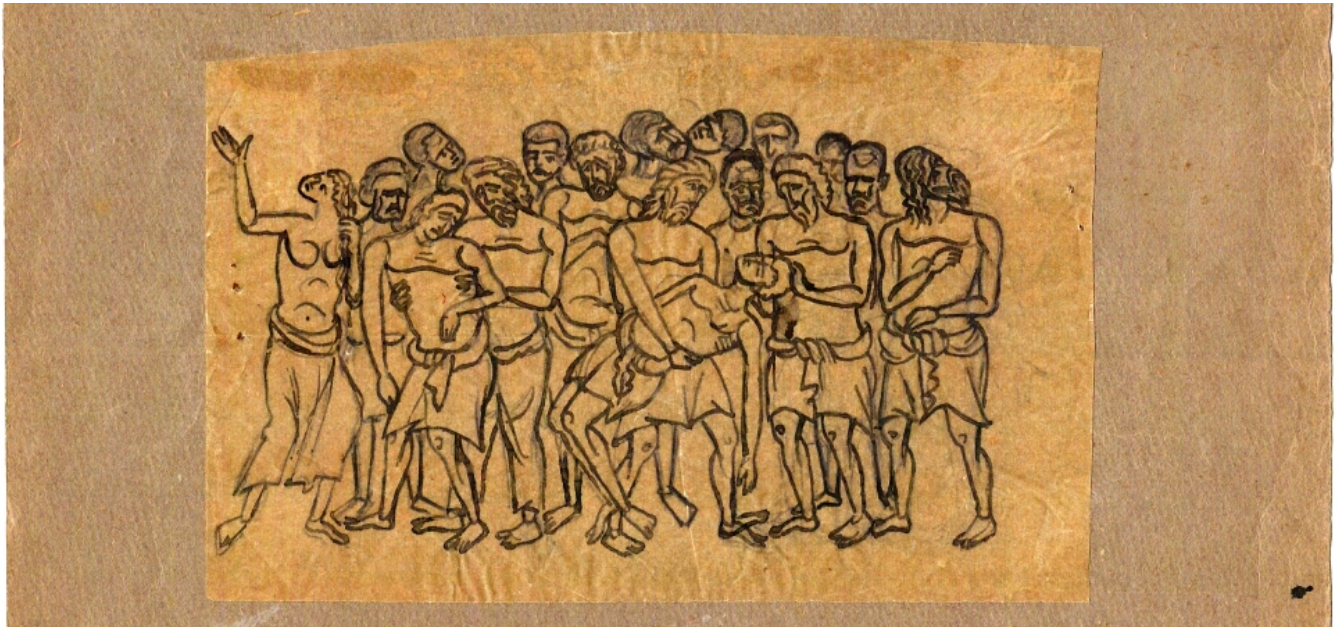

14 Δεκεμβρίου 2015

Φώτης Κόντογλου: Από τον «Λόγο» στην «Έκφρασι»

[Πολιτισμός](#) / [Εκθέσεις](#) / [Πολιτισμός](#)

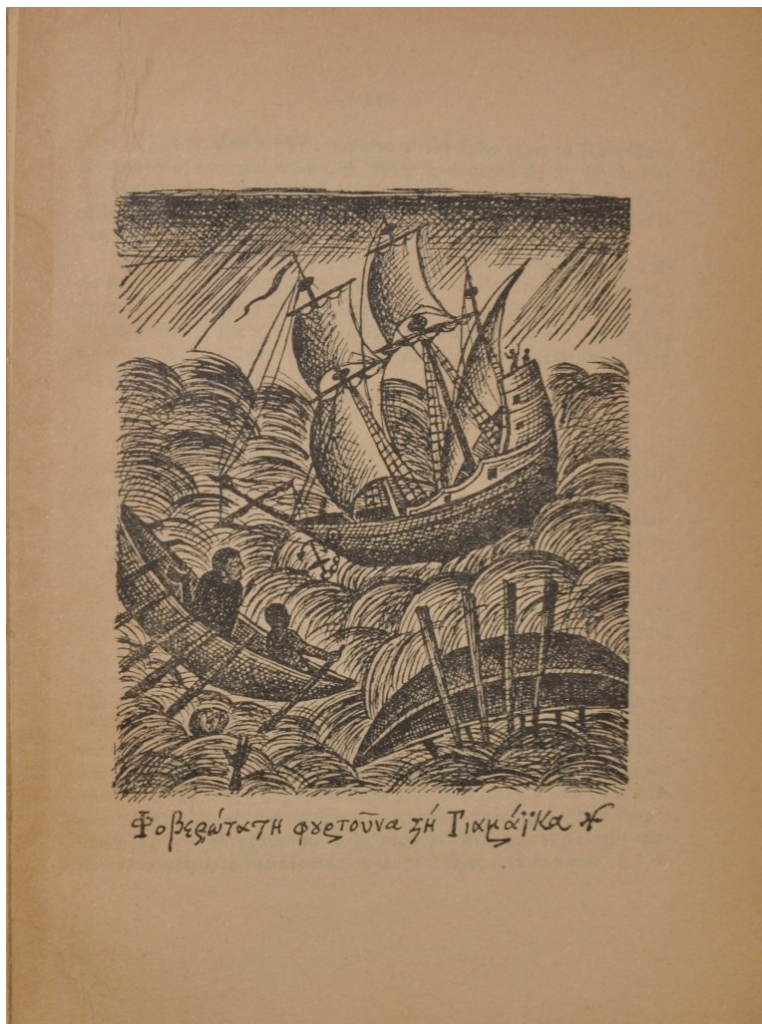
[Κατερίνα Χουζούρη](#)

«ΛΟΓΟΣ» ήταν το μηνιαίο περιοδικό, που εκδιδόταν στην Πόλη, όπου, στο τεύχος 1 του 1922, εντοπίστηκε το κείμενο του Φώτη Κόντογλου. «ΕΚΦΡΑΣΙΣ» είναι το μεγαλειώδες συγγραφικό και εκδοτικό έργο του Φώτη Κόντογλου, που τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών.

Διόλου τυχαία η επιλογή των δύο ουσιαστικών, που επιλέχθηκαν ως τίτλος της έκθεσης που οργανώνει το Μουσείο Μπενάκη και είναι αφιερωμένη στον Φώτη Κόντογλου.

Άλλωστε, φέτος συμπληρώνονται 120 χρόνια από τη γέννηση και 50 χρόνια από τον θάνατό του.

Αστρολάβος σελ. 145

Το Μουσείο Μπενάκη, τιμά τον σπουδαίο καλλιτέχνη και συγγραφέα, με μία έκθεση αφιερωμένη στα βιβλία που συνέγραψε και εικονογράφησε, αναδεικνύοντας με τον τρόπο αυτό, άλλη μια πτυχή του εξαιρετικού ταλέντου του.

Η έκθεση «Από τον «Λόγο» στην «Έκφρασι», εγκαινιάστηκε την Τρίτη 8 Δεκεμβρίου, στην Πινακοθήκη Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα, (Κριεζώτου 3) και θα διαρκέσει έως τις 20 Φεβρουαρίου 2016. Την έκθεση επιμελούνται οι: Χρήστος Φ. Μαργαρίτης και Αλέξανδρος Γερ. Μακρής, ενώ ο σχεδιασμός της ανήκει στην MVN Consultants.

Ἡ ΔΙΜΝΗ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΔΑ
ΚΙ' ΑΛΛΑ ΜΕΡΗ ΠΑΡΑΞΕΝΑ

Σ' αὐτὰ τὰ μέρη, ποῦ θέλω τώρα νὰ ἐπιτορίσω, βρίσκονται πολλὰ ἀρχαῖα χεῖρια γκρεμισμένα, καθὼς κ' ἐκκλησιᾶς, μοναστήρια, τζαμιά, μνημόρια, ἀγάλματα, παλιὰ κτίσματα, ψηφιδ., βιβλία ἀρχαῖα γραμμένα μὲ τὸ χέρι, μ' ἓνα λόγον πλῆθος ἱστορικὰ πρᾶγματα π' ἀφῆσανε πίσω τους οἱ ἀνθρώποι φεύγοντας ἀπ' τὸν ψεύτικο τοῦτον κόσμον. Ὁ ἀσπλαχνος καιρὸς δὲ τὰ ροκκανίζει μὲ τὸ δόντι του· ἀλλῃ, παρηγοριὰ δὲ θρῖσκει ἄνθρωπος, πάρεξ νὰ κρατῆσαι στὸ χαρτί δ,τι μπορέσει νὰ προφτάξει.

Αστρολάβος σελ.61

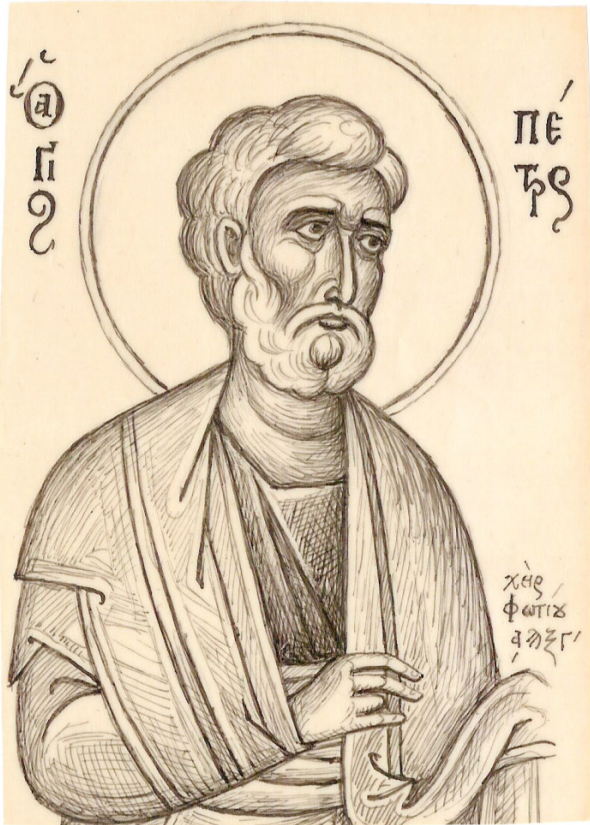
Για την έκθεση μίλησε στην Πεμπτουσία, ο ένας εκ των δύο επιμελητών της, Χρήστος Φ. Μαργαρίτης.

Πεμπτουσία: Πριν από λίγες ημέρες πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια της έκθεσης. Είστε ευχαριστημένος από την ανταπόκριση του κοινού;

Φιλική Εταιρεία, Περιοδικό Τέχνης και Ελέγχου. Μηνιαία έκδοση. Επιμελητής: Φ. Κόντογλου, έτος Α' (Ιαν., Φεβρ., Μάρτ., Απρ., Μάιος 1925) (24,7x17,2 εκ.)

Χρήστος Φ. Μαργαρίτης: Πολύς ήταν ο κόσμος που ήρθε στα εγκαίνια, γεγονός που εντυπωσίασε του διοργανωτές. Ο Κόντογλου είναι ένα όνομα μαγνήτης. Και επειδή είχε προετοιμαστεί το κοινό με το έτος Κόντογλου και επειδή πρώτοι ξεκινήσαμε φέτος αυτό το αφιέρωμα, θα λέγαμε ότι το περίμεναν με ανυπομονησία.

Ο Άγιος Πέτρος, Σχ. 013Α, μολύβι, (11,6x8,3 εκ.),
Λεύκωμα 64.

Πεμπτουσία: κ. Μαργαρίτη τι θα δούμε στην έκθεση; Γιατί θεωρείτε ότι διαφέρει από τα αφιερώματα που έχουν γίνει μέχρι στιγμής για τον Φώτη Κόντογλου;

Χρήστος Φ. Μαργαρίτης: Πρόκειται για μία μικρή έκθεση, η οποία γίνεται σ' έναν πολύ σημαντικό και συμβολικό χώρο. Πρόκειται για την Πινακοθήκη Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα, που φιλοξενεί τη γενιά του '30. Άστρο αυτής της γενιάς, ήταν ο Φώτης Κόντογλου. Η Πινακοθήκη Χατζηκυριάκου-Γκίκα είναι μοναδική στην Ελλάδα. Είναι μια κιβωτός 200 περίπου ανθρώπων του πνεύματος, Σπαθάρης, Μητρόπουλος, Σκαλκώτας, Παπατσώνης, Κόντογλου και πολλοί άλλοι, έχουν τη θέση τους εκεί. Έχει λοιπόν ο Κόντογλου εκεί τη μόνιμη γωνιά του, με τα αντιπροσωπευτικά του έργα. Εμείς εκθέτουμε χειρόγραφα που βρήκαμε - σκεφθείτε ότι με τους συνεργάτες μου, ερευνούσαμε για 4 χρόνια - από βιβλία που έγραψε και που πρόλαβε να τα δει να εκδίδονται κι άλλα που βρήκαμε, από βιβλία που δεν εκδόθηκαν ποτέ! Έχουμε λοιπόν μια σειρά από ανέκδοτα κι αδημοσίευτα χειρόγραφα, από ανέκδοτα κι αδημοσίευτα σχέδια, από μακέτες είτε για τα βιβλία, είτε για τις εικονογραφήσεις και αυτό σημαίνει ότι το 95% των εκθεμάτων παρουσιάζεται για πρώτη φορά. Επίσης, εκτίθεται άγνωστο μέχρι σήμερα υλικό, από το στάδιο της προετοιμασίας του ζωγράφου, για την τοιχογραφική διακόσμηση του Δημαρχείου Αθηνών.

Το Ἅγιο Μανδήλιον, Σχ. 021, μολύβι, (14,1×11,7 εκ.), Λεύκωμα 64.

Πεμπτουσία: Από πού προέρχεται το υλικό της έκθεσης;

Χρήστος Φ. Μαργαρίτης: Τα έργα, τα σχέδια και τα βιβλία προέρχονται από τη Βιβλιοθήκη της Βουλής-Μπενάκειο Βιβλιοθήκη, το Ε.Λ.Ι.Α./Μ.Ι.Ε.Τ και ιδιωτικές συλλογές. Σε συνοδευτική προβολή στον χώρο της έκθεσης, ο επισκέπτης μπορεί να δει χρονολογικά τους τίτλους και τα εξώφυλλα των καταλογογραφημένων βιβλίων, τόμων και περιοδικών. Επιπλέον, έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει ένα μικρό ταξίδι-αφιέρωμα στα χειρόγραφα του Αστρολάβου με την ευκαιρία των ογδόντα χρόνων από την έκδοσή του.

Ο Άγιος Ιάκωβος ο Πέρσης, Σχ. 017, σινική μελάνη,
(22,1×11,6 εκ.), Λεύκωμα 64.

Πεμπτουσία: Με αφορμή αυτήν την έκθεση ετοιμάστηκε και ένας εξαιρετικός τόμος.

Χρήστος Φ. Μαργαρίτης: Παράλληλα με την έκθεση, εκδόθηκε ένας αφιερωματικός τόμος, ο οποίος φιλοξενεί είκοσι μελέτες ιστορικών της τέχνης, συλλεκτών, εκδοτών, ειδικών επιστημόνων, οι οποίοι γράφουν ο καθένας από τη δική του πλευρά σημερινές απόψεις για τον Κόντογλου και όχι επαναλαμβάνοντας αυτά τα οποία έχουν ήδη γραφεί γι αυτόν, μετά το θάνατό του. Πως εικονογράφουσε, πως συνδύαζε την εικονογράφηση με τη στοιχειοθεσία, με τη σελιδοποίηση, το πολυτροπικό σύστημα γραφής. Αυτά είναι κάποια μόνο από τα θέματα που παρουσιάζονται στον τόμο. Αξίζει επίσης να γίνει αναφορά στο γεγονός ότι το έργο αυτό, περιλαμβάνει και όλα τα εξώφυλλα των βιβλίων του Κόντογλου μέχρι το 1965 και 250 φωτογραφίες έργων και χειρόγραφων του

καλλιτέχνη, με προτεραιότητα στα μη δημοσιευμένα μέχρι σήμερα.

Ο Κατακλυσμός , Σχ. 053, σινική μελάνη, (10,8×16,8 εκ.), Λεύκωμα 64

Πεμπτουσία: Πόσο επίκαιρος είναι ο Κόντογλου σήμερα;

Χρήστος Φ. Μαργαρίτης: Η ιστορία και το φαινόμενο Κόντογλου δεν έχει ένα περίγραμμα. Δεν ήταν μόνο αγιογράφος, μόνο συγγραφέας, μόνο ζωγράφος. Δεν έχει όριο. Πάντα βρίσκεις κάτι καινούργιο, όταν μελετήσεις τον Κόντογλου. Ο «Αστρολάβος» π.χ., το έργο του Κόντογλου, από το οποίο δείχνουμε αδημοσίευτα χειρόγραφα, θα άξιζε να γίνει ένα ξεχωριστό αφιέρωμα. Ο επισκέπτης και συγκεκριμένα ο μη ειδικός, έχει τη δυνατότητα να ανακαλύψει ένα μεγάλο ταλέντο ενός Έλληνα που είναι συντηρητικός και συνάμα τολμηρός. Θα χρησιμοποιήσω ως παράδειγμα το έργο του «Πέδρο Καζάς», το οποίο είναι πρωτοποριακό ακόμη και για σήμερα. Έτσι κι μείς σ' αυτήν την έκθεση προσπαθούμε να προσεγγίσουμε πτυχές της προσωπικότητας και του έργου του πολυσχιδούς καλλιτέχνη, αλλά και έρευνες που συνδέονται με το πολιτιστικό περιβάλλον μέσα στο οποίο έδρασε. Με το να κάνουμε αυτήν την έκθεση, θέλουμε να ξαναφέρνουμε ένα φως που δεν έχει σβήσει, παρόλο που έχουν περάσει 50 χρόνια από το θάνατό του.

Φώτης Κόντογλου. Η Παναγία του πάθους, 1955, έκτυπο σχέδιο
(ανθίβολο), μολύβι και χρώμα σε ριζόχαρτο, (100×70 εκ.)

Πεμπτουσία: Θα γίνουν και κάποιες άλλες εκδηλώσεις με αφορμή αυτήν την έκθεση;

Χρήστος Φ. Μαργαρίτης: Προγραμματίζεται μια ημερίδα με τίτλο ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ: 80 χρόνια Αστρολάβος, σε ημερομηνία που θα ανακοινωθεί σύντομα.

Κατερίνα Χουζούρη

<http://bitly.com/222ymCp>